

Tillhandahållande av banktjänster för ambassader och deras personal

Finansinspektionen har fått kännedom om fall där banktjänsterna för utländska ambassader har begränsats eller där kundförhållandena helt och hållet sagts upp. Finansinspektionen har inlett diskussioner i ärendet med utrikesministeriet och anser att tillhandahållandet av banktjänster för ambassaderna utgör en viktig del av upprätthållandet av de diplomatiska förbindelserna och är värdlandets skyldigheter¹.

Samtidigt är Finansinspektionen medveten om att vissa staters ställning medför utmaningar även då det gäller att tillhandahålla banktjänster för ambassaderna. I det följande är avsikten att föra fram de faktorer som ska beaktas i bedömningen av bankerna.

1. Banktjänster för ambassader

Enligt 13 a § i lagen om förhindrande av penningtvätt krävs skärpta åtgärder för kundkontroll för kunder som gör affärstransaktioner eller erlägger betalningar med anknytning till stater utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som kommissionen har specificerat som högriskstater för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Enligt Finansinspektionens tolkning betyder inte 3 kap. 10 § 1 mom. i penningtvättslagen om skärpta åtgärder för kundkontroll att en högre risk för penningtvätt och finansiering av terrorism än vanligt förenad med ett kundförhållande eller en enskild transaktion automatiskt hindrar företaget under tillsyn från att ingå ett kundförhållande eller att utföra en transaktion. I situationen i fråga är företaget under tillsyn skyldigt att vidta skärpta åtgärder för kundkännedom för att hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. (Föreskrifter och anvisningar 2/2023 om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism, s. 54 stycke 171).

Finansinspektionen anser att samma tolkning gäller för ambassader i högriskstater: ambassaden i landet i fråga kan vara en högriskkund, men det innebär inte att kundförhållandet med ambassaden ska avslutas. Enligt Finansinspektionen kan banken emellertid överväga vilka nödvändiga banktjänster som den tillhandahåller för ambassaden i landet inom ramen för sin riskaptit.

I situationer där staten i fråga är föremål för sanktioner, är det enligt Finansinspektionen viktigt att beakta undantagen i EU-rådets

¹ Enligt artikel 25 i Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser ska den mottagande staten på allt sätt underlätta fullgörandet av en beskicknings uppgifter.

sanktionsförordningar, vilka i regel gör det möjligt att tillhandahålla banktjänster även för ambassader i sådana länder som i övrigt är föremål för sanktioner.

Även i dessa fall är det således i regel möjligt att enligt sanktionsförordningarna tillhandahålla banktjänster för ambassaden i landet i fråga. EU:s sanktioner är riktade endast till vissa uppräknade aktörer (sanktioner mot privatpersoner och samfund) eller till vissa finansiella sektorer (s.k. sektorspecifika sanktioner), vilket innebär att de i regel inte har någon direkt inverkan på ambassaderna.

2. Banktjänster för ambassadernas personal

Enligt utrikesministeriets iakttagelser har även personalen i vissa ambassader haft svårigheter att få banktjänster. Finansinspektionen påpekar att endast ambassadören och dennas ställföreträdare omfattas av bestämmelserna i 13 § i lagen om förhindrande av penningtvätt om personer i politiskt utsatt ställning. Bestämmelserna gäller inte andra anställda på ambassaderna.

Samtidigt rekommenderar Finansinspektionen att företagen under tillsyn beaktar att bakom de särskilda bestämmelserna om personer i politiskt utsatt ställning ligger mål som hänför sig till korruptionsbekämpning. Bestämmelserna om personer i politiskt utsatt ställning bör inte tolkas så att transaktioner som utförs av personer i politiskt utsatt ställning i princip alltid ska betraktas som tveklaktiga. I skäl 33 i ingressen i det fjärde penningtvättsdirektivet sägs att vägra ingå en affärsförbindelse med en person enbart på grund av att fastställandet att denna är en person i politiskt utsatt ställning strider mot detta direktivs och de reviderade FATF-rekommendationernas bokstav och anda. (Föreskrifter och anvisningar 2/2023 s. 55, stycke 186).

Uppsägning av kundförhållanden och begränsning av tjänster kan vara ett tecken på en ineffektiv riskhantering som avser förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Företaget under tillsyn ska hantera riskerna förenade med sina kundförhållanden genom att rikta skärpta åtgärder för kundkontroll till sina högrisk kunder och genom att utveckla effektiva riskhanteringsförfaranden i anslutning till sina kundförhållanden. Avslutandet av ett kundförhållande ska vara den sista metoden i en situation där företaget under tillsyn anser att den av en orsak som avses i 3 kap. 1 § 2 mom. i lagen om förhindrande av penningtvätt inte kan hantera risken förenad med kundförhållandet.

Avslutningsvis framhäver Finansinspektionen betydelsen av en riskbaserad metod och bankernas skyldighet att bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som varje kund och kundgrupp medför via risken hos de enskilda kunderna och att inte utesluta hela kundgrupper att stå utanför tjänsterna. Detta gäller

29.6.2023

FIVA/2023/1224

Bekämpning av penningtvätt

Offentligt

speciellt ambassader och deras personal, för vilkas verksamhet det finns omfattande politiska behov.

Elektroniskt undertecknad

FINANSINSPEKTIONEN

Samu Kurri
Avdelningschef

Jonna Ekström
Gruppchef

Sändlista

Aktia Bank Abp
Danske Bank A/S, Finlands filial
Nordea Bank Abp
Oma Sparbank Abp
OP Andelslag
POP Bankcentralen anl.
S-Banken Abp
Svenska Handelsbanken AB (publ), filialverksamheten i Finland
Sparbanksförbundet anl.
Ålandsbanken Abp